

Nr 679

Av herr Ståhl m. fl., *angående tidpunkten för införande av färgtelevision.*

(Lika lydande med motion nr 535 i Första kammaren)

I proposition nr 136 vid 1966 års riksdag framlades förslag om rundradions fortsatta verksamhet inkluderande utbyggnaden av radio och TV. Riksdagen beslöt i enlighet med förslaget, vilket bl. a. innebar att ett program 2 i TV skulle införas omkring årsskiftet 1969/70. I anslutning till denna proposition framlade folkpartiet sitt alternativ till utbyggnad av radio och TV, innefattande bl. a. anhållan om skyndsamt utredning och förslag om ett från Sveriges Radio fristående reklamfinansierat företag för program 2 i TV. Förslaget var så utformat, att en självständig programverksamhet skulle tryggas utan inflytande på programmen från ägares eller reklamköparens sida. Samma förpliktelser i fråga om opartiskhet och mångsidighet som de vilka f. n. åvilar Sveriges Radio skulle också gälla för det av oss förordade reklamfinansierade radio- och TV-företaget.

Då vi i denna motion upptar ett särskilt spörsmål till behandling, *färgtelevisionen*, innebär det *inte*, att vi i något avseende ändrat ståndpunkt i huvudfrågan, d. v. s. om konkurrens skall råda mellan två eller flera företag eller om Sveriges Radio skall ha ensamrätt till radio- och TV-sändningar. Vi anser således konkurrensalternativet vara överlägset varje annat alternativ. Genom fri konkurrens och tävlan mellan olika företag åstadkoms ett varierat programutbud, kvalitetsförbättringar, större trygghet för personalen m. m. Anledningen till att vi i denna motion begränsar oss till en enda fråga — men en mycket betydelsefull sådan — är den att vårt alternativ behandlades i riksdagen så sent som för drygt en månad sedan. Vi har inte funnit anledning ändra våra ståndpunkter i anledning av den riksdagsbehandling vårt förslag då genomgick. Däremot finns det anledning att nu på nytt ta upp frågan om färg-TV-sändningar i vårt land. Bakgrunden härtill är i korthet följande.

Departementschefen var i ovan nämnda proposition inte beredd att ange någon tidpunkt för *införande* av färg-TV i Sverige. Som motivering härför anfördes dels samhällsekonomiska skäl och dels de fördelar från teknisk-ekonomisk synpunkt på produktionssidan och från konsumentsynpunkt, när det gäller mottagarapparaternas utförande och pris, som kunde vinnas genom att avvakta utvecklingen utomlands.

Ett enigt statsutskott hade emellertid en annan mening i denna fråga. Krav hade i motioner — bl. a. i partimotionen från folkpartiet — framförts om att riksdagen skulle göra ett uttalande om tidpunkten för införande av färg-TV. Statsutskottet hemställde, bl. a. i anledning av dessa motioner, att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle begära att frågan om införande av svensk färg-TV i såväl program 1 som program 2 gjordes till föremål för fortsatta överväganden och *att förslag i ärendet snarast möjligt förelades riksdagen*. Vidare framhöll utskottet att det i sammanhanget var av vikt att samråd ägde rum med våra nordiska grannländer. Denna utskottets hemställan bifölls sedan av riksdagen.

Motiveringar för kravet på ett snabbt besked om tidpunkten för införande av färg-TV

Utbyggnaden av sändarnätet för TV 2 avses ske tekniskt så att nätet medger sändning även av färg-TV. En tillbyggnad av sändarnätet för TV 1 så att detta nät också kan sända färg-TV beräknas ta en tid av cirka två år och dra en kostnad av ca 15 milj. kr. Eftersom en utbyggnad av sändarnätet för TV 2 redan beslutats, är således kostnaderna för erhållande av färgsändningsmöjligheter på båda näten ganska ringa. Samhällsekonomiskt skulle det däremot innebära betydande påfrestningar om allmänhetens inköp av färg-TV-mottagare bleve av stor omfattning och tidsmässigt koncentrerade. Utländska erfarenheter har visserligen sagts tala för att någon mycket kraftig och omedelbar uppgång i apparatanskaffningen icke kommer att äga rum då färg-TV-sändningar introduceras. Å andra sidan kan ett tryck komma att uppstå genom att många hushåll i Sverige redan i år har möjlighet att mottaga färg-TV-överföringar från utlandet.

Den svenska industrien har angetts behöva minst 18 månaders varsel innan svenska apparater kan saluföras. Det kan antas att, även om den svenska industrien kommer med i produktionen, ca 25 % av apparatvolymen enligt uppgift torde komma att utgöras av importprodukter. Från industriens sida görs gällande att ju längre framåt i tiden man skjuter på frågan om införande av svensk färg-TV-sändning desto större del kommer att importeras genom att den svenska industrien då kommer i ett sämre konkurrensläge. En annan faktor av betydelse är ålderssammansättningen hos det nuvarande apparatbeståndet. Det stora antalet apparater som tillfördes marknaden under åren 1958—1962 beräknas vara förbrukat i slutet av 1960-talet och i början av 1970-talet. Från allmänhetens sida är det därför ett intresse att få kännedom om tidpunkten för införande av färgsändningar så att apparatinköpen kan rättas härefter.

Av det sagda framgår att skäl talar för ett klarläggande och ett fixerande av tidpunkten för införande av färg-TV. Ett riksdagsbeslut måste dock komma i god tid och senast minst två år före införande av färg-TV.

Ytterligare skäl för att färg-TV bör införas snarast möjligt även i vårt

land är det förhållandet att Danmark avser att testköra färg-TV-sändningar redan 1967. Västtyskland avser också att påbörja sändningar 1967, vilka program kommer att kunna ses i Danmark — en omständighet som torde ha påskyndat det danska färg-TV-beslutet. Danska färg-TV-sändningar kommer vidare att kunna mottagas i Sydsverige. Härigenom ökar kravet på sådana mottagningsmöjligheter även i övriga delar av Sverige. De olympiska spelen 1968 kommer att sändas i färg-TV. Många torde vilja se både vinterspelen i Grenoble och sommarspelen i Mexico City i färg-TV. Sändarnätet för färg-TV över TV 1 bör därför i görligaste mån byggas ut till dess. Om detta inte är möjligt bör allmänheten åtminstone i god tid upplysas om över vilka stationer färg-TV kan sändas. Möjligheter för sådana sändningar föreligger redan nu vid vissa stationer. Emellertid brister det i konsumentupplysningen på denna punkt. En klar information till allmänheten om vilka sändningsmöjligheter, mottagningsförhållanden m. m. som nu föreligger och kan tänkas föreligga inom en snar framtid bör ges. Likaså bör upplysning äga rum beträffande priser och kvaliteter på färg-TV-mottagare och tillsatsanordningar för färg-TV-mottagning, en verksamhet som torde kunna igångsättas av konsumentinstitutet.

Enligt uppgift kommer också ett flertal eurovisionssändningar — bl. a. fotbollslandskamper och liknande idrottsevenemang — att sändas i färg. Till bilden hör vidare, att Sveriges Radio torde ha såväl viss teknisk utrustning som redan producerade program klara för färgsändningar. Där emot fattas personal. När riksdagen således föreläggs förslag om tidpunkten för införande av färg-TV bör därför erforderliga medel beräknas även för personalförstärkning och personalrekrytering vid Sveriges Radio. Personal för de nödvändiga förberedelsearbetena bör anställas i god tid före sändningarnas påbörjande. Sveriges Radio bör även kunna ges i uppdrag att påbörja viss försöksverksamhet med färg-TV-sändningar över exempelvis Nacka-sändaren.

Radioindustriens synpunkter

Som tidigare framhållits kräver industrien relativt lång förberedelsetid innan produktionen av färg-TV-mottagare kan komma i gång på allvar. Inget företag vill heller nu påbörja apparattillverkning, då lagerhållningen därigenom kan bli stor och dyrbar samtidigt som modellerna snabbt kan bli föråldrade. Den eventuella marknaden kommer därför att tills vidare behärras av importerade varor, varigenom den svenska radioindustrien kommer i sämre konkurrenssituation.

På grund av viss mättnad på marknaden beträffande det ordinarie TV-apparatbeståndet har från radioindustriens sida den risken påtalats, att friställning av arbetskraft kan bli aktuell inom en snar framtid. Om nytillverkning av färg-TV-mottagare sätts i gång inom kort torde situationen emellertid snabbt förbättras för radioindustriens del. Ytterligare ett argu-

ment som talar för ett snabbt besked om vid vilken tidpunkt färg-TV skall starta är den omständigheten att svenska färg-TV-mottagare vid omfattande tillverkning skulle kunna exporteras till länder som startar färgsändningar redan nu eller nästföljande år.

Apparatanskaffningen

Farhågor har uttalats för att ett besked om tidpunkten för färg-TV-start skulle få allvarliga samhällsekonomiska konsekvenser genom den mycket omfattande anskaffning av apparater som man då väntar. Utländska erfarenheter tyder emellertid på en långsam apparatanskaffning. Det bör kanske framhållas att färgsändningar kan mottagas även i vanliga »svart-vita» apparater, vilket kan medföra att många avvaktar med köp av färgapparat.

Vi menar å andra sidan att ett besked nu om tidpunkten för införande av färgtelevision i vårt land i stället för köprush torde resultera i en successiv apparatanskaffning, föranledd till viss del av eurovisionssändningarna, olympiska spelen m. m. Den större köplusten torde sannolikt infinna sig först i och med *reguljära* färgsändningar i Sverige, vilket väl inte kan ske förrän tidigast under 1969. Även då torde återhållsamheten i apparatanskaffningen vara stor beroende på att mottagarna sannolikt kommer att betinga relativt höga priser.

Vårt förslag om färg-TV-start så snart som möjligt får på intet sätt försena starten av TV 2, som fastställts till 1969/70.

Det förtjänar vidare i det här sammanhanget noteras, att från såväl Sveriges Radios som telestyrelsens sida framhållits vikten av att tidpunkten för färgtelevisionens införande fastställs i god tid, så att erforderliga förberedelseåtgärder kan hinna vidtas. Likaså bör departementschefens yttrande om färg-TV i andrakammardebatten den 14 december 1966 uppmärksammas. Statsrådet framhöll där, att han skulle »ta utskottets beställning av en utredning om tidpunkten för införandet av färg-TV ad notam». Vi hoppas därför att riksdagen i enlighet med detta löfte snarast möjligt föreläggs förslag i frågan.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att förslag om tidpunkten för införande av färg-TV i såväl program 1 som program 2 föreläggs innevarande års riksdag.

Stockholm den 26 januari 1967

Manne Ståhl (fp)

Cecilia Nettelbrandt (fp)

Olaus Nyberg (fp)

Elias Jönsson (fp)

i Ingemarsgården
